

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationum// Roberti Bel-//larmini Politiani,// Societatis
Iesv// De Controversiis// Christianae Fidei, Adver-//sus
huius temporis Haereticos,// Tomus ...**

De Sacramento Evcharistiæ - Sex Libris Explicata

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1589]

VD16 B 1603

X. Soluuntur argumenta contra Missas priuatas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54113](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54113)

Soluuntur argumenta contra Missas priuatas.

PRIMA obiectio Kemnitij in 2. parte Exam. pag. 862. (nam quę ipse fabulatur de origine Missę priuatę, quia nullo argumento probauit, omitto) sumitur ex illis verbis Luc. 22. *Hoc facite in meam commemorationem.* Iubet enim Christus, vt faciamus quod ipse fecit: ipse autem non solum consecrauit, sed etiam dedit Sacramentũ iis, qui aderāt, manducandũ; quare consecrare, & non distribuere, est ipsam Cœnam Domini prophanare.

RESPONDEO; Iussit Dñs fieri quod ipse fecit, sed pro loco, tempore, personis: ea enim est vis affirmatiuorum præceptorum. Et sine dubio non iussit Sacramentum dispensari inuitis, aut indignis. Quare si fortè nulli sint, qui velint, aut possint communicare; non tenemur Sacramentum ministrare, nec tamen idèd prohibemur à celebratione cessare.

DICES; Si licet diuidere actiones, quas Dominus exemplo suo coniunxit, & Sacramentum aliquando consecrare, & nemini ministrare: licebit etiam consecrare, vel ministrare, & non sumere. **R**ESPONDEO; Non est eadem ratio omnium illarum actionum. Nam consecratio & consummatio, de essentia sacrificij sunt, idèd nullo modo possunt omitti: at dispensatio, nec est de essentia, nec de integritate, sed solum affirmatiuo Domini præcepto necessaria; & idèd faciendã quidem est, sed pro loco & tempore, vt diximus.

SECVNDã obiectio. Apostolorũ Synaxis describitur Act. 2. per fractionem panis; ergo distributio, & dispensatio Sacramenti fuit in vsu primitiuę Ecclesię in celebratione Cœnæ Domini.

RESPONDEO; Nihil verius dici potest: sed non inde sequitur non posse vnquam sacrificium sine dispensatione offerri. Nam & apud nos in templis omnibus celebratur Synaxis cum dispensatione Sacramenti, & tamen nõ idèd damnantur sacra, quę in priuatis oratoriis, vel sacellis sine tali dispensatione celebrantur.

TERTIã obiectio. B. Paulus I. Cor. 10. describens ritum Cœnæ Dñi, apertè scribit, corpus Domini communicari, & distribui fidelibus, & fideles participes esse mensę Domini, non spectando vnum manducantem, sed manducando.

CCCC 3 RESPON-

RESPONDEO; Apostolus eo loco non describit ritum
 nã Domini, vt declarat quid sit ipsa celebratio huius
 rij, vel in quo præcipuè consistat, sed tantum vt ostendat,
 qui Eucharistiam sumunt, participes esse mensã Domini
 socios Christi fieri: quemadmodum sunt socij demoniorum
 & participes sunt altaris idolorum qui scienter manducant
 idolothyta. Ex quo non sequitur, Missam sine Communionem
 populi esse illicitam, vel eos, qui Missã interfunt, & nõ com-
 municant, nihil vtilitatis capere. Nam ista affirmans propo-
 sitio verissima est, & ex Paulo colligitur, Qui reipsa Eucha-
 ristiam manducat, cum Christo coniungitur: ista autem res
 falsa est, nec habetur in Paulo; Qui non sumit reipsa Eucha-
 ristiam, sed solo voto ac desiderio, nullo modo cum Christo
 iungitur, aut frustra interest sacrificio.

QUARTA obiectio. Apostolus I. Cor. II. opponit in
 Dominicam Cœnam; & priuatam Cœnam; & quidem in
 confirmet, vbi priuata Cœna agitur, ibi non posse Dominicam
 Cœnam celebrari. Definit autem priuatam Cœnam, vbi
 priuatim, quod Cœnã Dominicã est, manducat, & pro-
 cupat non simul participantibus alijs: & dicit non debet
 esse, ac si instrueretur talis cœna, vbi vnus saturaretur,
 verò cogeretur esurire. *Hic certè locus tanquam falsus*
quit Kemnitius, prosternit priuatas Pontificiorum Missas
quibus solus sacerdos celebrans sacramentaliter communicat.
Et clarissima est Chrysostomi sententia in illum Pauli locum.
Quod Dominicum est, priuatum fecerunt; Cœna enim Domini
debet esse communis, &c.

RESPONDEO PRIMVM; cum Paulus opponit Cœnam
 Domini cœnã priuatã, non loquitur de Eucharistia sed
 conuiuio, quod in Ecclesia olim in pauperũ refrigerium
 solebat: quod conuiuium vocat Cœnam Domini, vt Chry-
 stomus interpretatur, quia fiebat ad representandam Cœ-
 nam Domini vltimam cum discipulis; & etiam quia fiebat
 loco sacro, & denique quia coniungebatur cum Eucharistia
 communicatione. Quod autem per Cœnam Domini
 ligatur conuiuium illud, perspicuum est ex illis verbis: *Nullus*
esurit, alius autem ebrius est. Non enim in communicatione
 Eucharistia poterat esuries, aut ebrietas inueniri, cum illa
 cibis mentis, non ventris. Deinde idem patet, ex propo-
 sitione Pauli. Vult enim ipse (Chrysostomo, & omnibus alijs expo-
 sitis)

tibus) Corinthios reprehendere, quod non amplius conuiuia illa faciant, sicut oportet, sed diuites seorsim & lautè conuiuentur, pauperes autem etiã seorsim, & vix ad satietatem reficiantur: hunc autem abusum reprehendit illis verbis: *Tam non est Dominicam Cœnam māducare; & nūsq̄ quisq̄ enim suam cœnam præsūmit, &c.* Hoc est; Vestra ista conuiuia, vt nunc celebrantur, non representant amplius Cœnam Dominicã. Dominus enim simul cum discipulis in eadem mensa accubuit, etiamsi ipse Dominus, illi serui essent; vos autem fratres vestros, quod pauperes sint, à mensa vestra excluditis, &c. Quæ omnia ad conuiuia illa pertinent, non ad Eucharistiam: nam quod attinet ad Eucharistiam, omnes æquè sobriè, & æquè lautè epulabantur, cum omnibus daretur corpus Dominicū in modica specie panis. Itaque totum argumentum Kemnitij in æquiuatione laborat.

SECUNDO, etiamsi B. Paulus de Eucharistia loqueretur, cum cœnã communem priuatã opponit, vt Theodoretus, & aliqui alij veterū probabiliter docēt: nihil inde colligi posset pro aduersariis. Paulus em̄ reprehendit cœnã priuatam, à qua excluduntur alij, non ad quã non coguntur. Porro Missã nostrã non excludunt cõmunicantes; immò vt Concilium Tridentinum affirmat sess. 22. can. 6. optat Ecclesia, vt in singulis Missis, qui adstant, cõmunicent; sed si nulli sunt qui cõmunicare velint, nulla culpa est sacerdotis, nec potest reprehēdi, quasi solus participare velit Cœnam Dominicam.

QUINTA obiectio. In veteri Ecclesia semper in actione Cœnæ Dñi fiebat distributio Sacramenti, vt patet ex descriptione omnium Liturgiarum, quæ apud Patres exstant.

RESPONDEO; Contrarium colligitur ex tam multis exēplis, quæ nos suprã attulimus. Porro in Liturgiis fit mentio distributionis: quia vt diximus, semper fieri potest, ac debet Sacramenti distributio in Missa, eorum sacerdotum, qui curam animarum ex officio gerunt, si sint aliqui parati ad cõmunicandum. Sed non idè cessandum est à sacrificio, si nulli sint, qui cõmunicare velint.

SEXTA obiectio. Commentum, quod celebratio Cœnæ Dominicæ profit illis, qui non cõmunicant, sed tantum interfunt, & audiunt, & cum deuotione spectant quod sacerdos agit: nō tantum ignotū est antiquitati, sed serid, & grauiter à

veteribus reprehenditur. CHRYSOSTOMVS hom. 1. ad Ephes. *Frustrà*, inquit, *habetur oblatio quotidiana, quomodo sit, qui simul participet.* Et infra: *Quisquis mysteriorum fors non est, impudens, & improbus adstat.* Et rursum: *Quis inquit, ad conuiuium vocatus, manus quidem lauet, & cubuerit, & tamen nihil ciborum gustauerit, nonne infertur tumeliam conuiuatori à quo fuerat vocatus? annon fatentur, cum qui talis est, prorsus non comparuisse? Audis, labor Kemnitius, non verba, sed fulmina cōtra Pontificiam perperam sionem de spectaculo priuatarum Missarum.*

RESPONDEO; Veteribus non fuisse incognitum consistendi Missæ sacrificio, & tamen in iis non communicari sacramentaliter, perspicuum est ex Concilio Agathensi anno 529. re M. annos celebrato. Nam can. 18. iubentur omnes laici semel ter in anno communicare, in Natali, Pascha, & Pentecoste: & tamen can. 47. iubentur iidem laici singulis diebus ministris Missæ interesse, idque vsq; ad sacerdotis benedictionem, quæ datur in fine Missæ. Præterea non dubitasse veteres Missam prodesse adstantibus, licet non communicarent, certissimum est ex iis, quæ suprâ diximus de Missis pro defunctis, & pro qualibet necessitate. Si enim Missa prodest defunctis, vt omnes Patres vno ore fatentur, necnon viuentibus aegrotis, egrotis, iter facientibus, immò etiam infidelibus, hereticis, quantò magis proderit fidelibus præsentibus, & voto, ac desiderio offerentibus?

Ad locum Chrysostomi dico, illa verba: *Frustrà fit oblatio quotidiana*, non significare absolute oblationem fieri, sed frustrà quatenus ordinatur ad Communicandum. Nam cum celebratio Missæ partim ordinetur ad sacrificium Deo offerendum, partim ad populum sacro illo pane participandum: cum nulli sunt, qui communicent, frustrà fit, quatenus ordinatur ad posteriorem finem, sed non fit frustrà quatenus ordinatur ad finem priorem. Itaque Chrysostomus, si tamen dicat frustrà fieri, non tamen propterea omnino quotidie sacrificare: quod certè fecisset, si absolute frustrari existimasset.

Ad illud autem quod Chrysostomus dicit, melius esse interesse sacrificio, quàm interesse, & non communicari, dico Chrysostomum, vt quædam alia, per excessum ita esse dicuntur, cum solùm hortari cuperet homines ad frequenter

dignè communicandum. Nam quia videbat excusare se homines à Communionem, quòd se indignos, & imparatos dicerent, ipse animaduertens negligentiam, & desidiam totius illius damni causam esse, vehementer illos arguit, ac dicit, indignos etiam esse, qui simul cum ceteris orent, immò dignos, qui ab Ecclesia eiiciantur tempore sacrificij, quomodo eiiciuntur pœnitentes, & Catechumeni; & melius facturos si non venirent; & alia id genus, quæ certum est, dicta esse amplificandi gratia. Simile est, quod ait Apostolus 1. Cor. 6. *Contemptibiles qui sunt in Ecclesia, hos constituite ad iudicandū.* Non enim reuera iubet B. Paulus, vt contemptibiles iudices constituantur: sed ita loquitur, quia cuperet in Ecclesia nullas esse lites, aut tam sapientes, & bonos esse omnes Christianos, vt etiam minimi sufficerent ad diiudicandas temporales controuersias.

Porro Chrysostomum non fuisse in ea sententia, vt putaret nihil prodesse sacrificium iis, qui adsunt, & non communicant, dubitari non potest; tum ex tam multis locis supra citatis, vbi scribit sacrificium prodesse defunctis, & uidentibus absentibus; tum etiam ex homil. 3. de incomprehensibili natura Dei: vbi grauius reprehendit auditores suos, quod finita conuisione recederent, & sacrificio non interessent. Vbi nihil de Communionem dicit, cum tamē sciret plurimos non communicare nisi rarissimè; sed tātū hortatur vt maneat, & simul orent, ac spectent Christum, qui in mysterijs se ostendit.

SEPTIMA obiectio. In veteri Ecclesia prohibitas fuisse Missas priuatas, in quibus solus sacerdos communicat, testatur Chrysostomus homil. 18. in 2. ad Corin. vbi scribit, in celebratione Eucharistię non fieri, sicut fiebat in Testamento veteri, vbi solus sacerdos quædam comedebat.

RESPONDEO; Chrysostomus eo loco in eo solū ponit discrimen inter sacrificia Testamenti veteris & noui, quod in illis, aut solus sacerdos edebat victimas, aut ipse maiorem partem, populus minorē obtinebat ex immolatis: in his autem totam victimam sacerdos, & totam populus edit, idem videlicet, & integrum Christi corpus, & sanguinem. Sed nihil hoc facit contra Missas priuatas: quod enim nunc sæpe sacerdos solus victimam edat, non est culpa sacerdotum, aut natura sacrificij, sed populi negligentia.

OCTAVA obiectio. Canon decimus Apostolorum iubet

Cccc 5 excom-

excommunicari eos, qui nō permanent in Ecclesia, vbi
Missa peragitur, & non accipiunt sanctam Communionem
atque hic canon renouatur in Concilio Antiocheno, can.
exstat etiam decretum ANACLETI in epist. 1. & apud Gra-
num, can. Peracta, de consecrat. dist. 2. *Peracta consecratione
omnes communicent, qui noluerint Ecclesiasticis carere
nibus: sic enim, & Apostoli statuerunt, & sancta Romano-
net Ecclesia.* Ergo prohibita tunc erant Missa priuata.

Respondeo; PRIMVM isti canones iubent, vt fideles
municent in Missa; sed non prohibent sacerdoti sacrificium
populus non adsit, aut communicare nolit. DEINDE
Apostolorum ita explicatur in Concilio Antiocheno, vt
telligamus non damnari eos, qui absolute non commu-
cant, sed eos, qui certa de causa, nimirum ob aliquam
stitutionem, aut prauam opinionem auersantur sacramen-
tationem. Decretum autem Anacleti, si epistola eius
latur, & non solum fragmentum, quod est apud Gratianum
solos obligat clericos Episcopo in diebus solennibus
canti solenniter ministrantes: quocirca si die aliquo
lenni, aut sine aliorum clericorum solenni ministerio
crificet, non cogitur ex hoc decreto Communicari.
DENIQUE certum est, decreta ista, quae sine dubio
ni, sed humani iuris erant, si ad populum pertinebant,
gressu temporis abrogata fuisse; constat enim tempo-
rosij, & Chrysostomi, vt supra citauimus, Graecos
post annum communicare solitos esse.

NONA obiectio. Humbertus contra Nicenam seculi
perfectam esse Missam, in qua non simul fit consecratio,
ctio, seu distributio, & communicatio: & VValfridus in
rebus Eccles. cap. 22. similiter docet illam esse legitimam
sam, in qua adsunt sacerdos, respondens, offerentes, &
municantes. Ad idem citantur duo decreta, vnum Scoti
pae apud Gratianum, can. Hoc quoque. de consecrat. dist. 2.
rum Concilij Nannetensis apud Iuonem p. 3. decreti, cap.

RESPONDEO; Si Missa praecise accipiatur pro
perfectam, & legitimam esse constat, etiam sine com-
cantibus, modò sacrificium à sacerdote consummatur
tamen, vt diximus, Missae celebratio nō solum ad sacrificium
Deo offerendū, sed etiam ad populum nutriendum
pabulo ordinatur; propterea ex hac parte negari non

quin sit magis perfecta, & legitima Missa, vbi communicantes adsunt, quam vbi desunt, & hoc solum volunt auctores citati. Porro decreta illa Papæ Soteris, & Concilij Nannetensis ad rem nõ pertinent: non enim iubent, vt adsint qui communicent, sed tantum vt adsint, qui sacerdoti respondeant. Vbi obiter NOTANDVM est mendacium Kemnitij: scribit enim Kemnitius, Conciliũ illud ridiculum iudicasse, muris, & parietibus à sacerdote insufurrari, quæ ad populum pertinent. At Concilium non meminit populi, sed iubet, vt saltem vnus adsit, qui respondeat in Missa, ne videatur sacerdos parietibus dicere: *Dominus vobiscum; & Orate fratres.*

DECIMA obiectio. Ludibria sunt, quod in Missa, in qua nulli communicant, dicat sacerdos: *Quotquot ex hac altaris participatione sumpserimus. & Sacramenta, quæ sumpserimus.* Item, quod hostia frangatur: fractio enim ad distribuendum ordinatur, vt Augustinus docet in epist. 59. ad Paulinum.

RESPONDEO; Illa verba dicuntur in numero multitudinis, tum propter presentes communicantes, si qui adsint; tum etiam propter eos, qui alibi communicant: cum enim vnum corpus sumus, non solum presentes, sed etiam absentes pro omnibus oramus. Simile est in oratione Dominica, quã quisque potest etiam solus in suo cubiculo recitare, & tamen ita composita est, ac si dicenda esset solum à multitudine congregata.

Quod attinet ad fractionem, ea non solum ad distribuendum, sed etiam ad significandum ordinatur. nam in Missa Chrylostomi fit fractio in quatuor partes in modum crucis, & vna ex illis particulis in calicem immittitur cum certa verborum recitatione: vt etiam Latini faciunt. Quare Kemnitius cum cæremoniam fractionis ludibrium appellat, & aperte irridet; antiquam, & veram Ecclesiam, Græcam, & Latinam irridet. Atque hætenus de obiectionibus Kemnitij.

VNDECIMA obiectio, est Ioannis Brentij in Confessione VVirttembergensi, cap. de Eucharistia: vbi præter ea, quæ illi sunt communia cum Kemnitio, facit hoc argumētum: *Christus instruit Cenam suam, non vt esset priuata actio sacrificuli, sed communio totius Ecclesie: non igitur licite sunt priuata illa Missa, in quibus sacerdos sibi soli legit Verba Cæna, & Eucharistiam consecrat.*

RESPONDEO; Missa Catholicorum nunquam est priuata actio sacerdotis, sed semper est cõmunis toti Ecclesie, quia à communi

communi ministro pro communi omniū utilitate offerri proinde semper est in Missa communio Ecclesie, si per communionem intelligas fructum communem sacrificij. Quod si per communionem intelligas Eucharistie manducationem: fatemur Christum instituisse Cœnam, ut esset finis sacrificij, & communio, sed non iussisse ut illa duo nunquam separarentur, quasi non possit Deo sacrificium offerri, quando nulli adsunt, qui communicare velint.

DUODECIMA obiectio, est Philippi in Apologia Confessionis Augustanę in articulo de Missa, ubi producit epistolam quandã S. Francisci ad omnes fratres suos, in qua iubet tantum Missam vno in loco celebrari, etiamsi plures sint sacerdotes.

RESPONDET Ioannes Eckius in Enchiridio, epistolam non agnoscere a fratribus Ordinis Minorum, pro vera S. Francisci epistola. Addit præterea, auctorem illius epistolę locum de feria V. in Cœna Domini, non de aliis diebus, & epistola illa de quouis die loqueretur, falsum aperit illud tineret. Scribit enim auctor epistolę, secundum usum Antiquæ Ecclesie vnicam Missam duntaxat vno in loco celebrari. At Honorius Papa III. qui sedit Romę tempore S. Francisci cap. Cũ creatura, de celebratione Missarũ, iubet non tantum anniuersaria sacra pro defunctis, ob festum, vel feriam vniuersalem, sed vtraque sacra eodem die celebrari.

VLTIMA obiectio est aliorum, quam recitat Eckius BASILIO in Psalm. 115. prope finem, ubi dicit: *Non in latere delitescens sacrificabo, sed publicum exhibebo tibi sacrificium.* Et infra dicit, vnũ esse altare Ecclesie. Et confirmatur etiam Hieronymo in cap. 3. Amos, ubi dicit vnum esse altare in Ecclesia.

RESPONDET rectè Eckius, Basilium per sacrificium cultum intelligere sacrificium schismaticorum, qui se ab Ecclesia segregant, & in suis conuenticulis sacrificia offerunt. & ided etiam vnum altare agnoscere, id est, vnum sacerdotium, vnum ritum, &c. Nam subiungit ibidem BASILIVS: *Audite qui Ecclesiam relinquitis, & in publicis domibus versati, miseris facitis corporis preciosissimi scissuras.* Et infra: *Tu aram erigis ex aduerso altaris tibi à Patribus constructam.* quemadmodum etiam Augustinus, Optatus, Cyprianus, alij passim schismaticos describunt, cùm dicunt, quodammodo erigere altare contra altare. Hieronymus quoque distinguit

vnun altare Ecclesie à multis altaribus hæreticorum, quia vt ipse dicit, tot habent altaria, quot schismata. Alioqui multa fuisse in Ecclesia altaria materialia, supra ostendimus ex Ambrosio, Gregorio, & aliis: vnde Tertullianus in lib. de pœnitentia, ponit inter alias pœnitentium cæremonias, aris Dei aggeniculari.

CAPVT XI.

Degenerè lingua.

SEQVITVR controuersia de genere linguæ, an scilicet necessarium sit Missam vulgari lingua recitari: id enim contendunt aduersarij, & maximè Kemnitius in 2. par. Examinis, pag. 83. & seq. Sed istam quæstionem maxima ex parte tractauimus partim lib. 2. de verbo Dei, extremo, partim lib. 2. de Sacramentis in genere, extremo. Nam tria quædam ad Missam pertinent. **PRIMO**, lectio Scripturarum, & publica oratio. **SECUNDO**, Sacramenti Eucharistiæ consecratio, & dispensatio. **TERTIO**, sacrificij oblatio. De lectione, & oratione disseruimus in lib. de verbo Dei, loco citato. De Sacramenti consecratione, & dispensatione tractatum est in libris de Sacramentis in genere, vt iam diximus: solùm igitur superest disputatio de ipsa sacrificij oblatione.

Sed ea facillima est: nam **IN PRIMIS** sacrificij oblatio magis in re, quàm in verbis consistit. Nam, vt supra diximus, illa actio, qua corpus Domini super altare ponitur ad Dei honorem, vera, ac realis oblatio est, etiam si verbis non dicatur, Offero, vel offerimus. Porrò illa actio verba quidem aliqua necessariò requirit, nimirum verba consecrationis: sed illa verba non diriguntur ad instruendos auditores, sed ad elementum consecrandum, vt notum est. Elementum autem nullam linguam intelligit; quare impertinens est ad realem oblationem, vtrum Missa dicatur lingua vulgari, vel non vulgari.

SECUNDO, licet oblatio ipsa necessariò verbis exprimentanda esset, vt iam re ipsa in Missa exprimitur, tamen adhuc impertinens esset, qua lingua id fieret; si quidem oblationis verba diriguntur ad Deum, nõ ad populum: Deus autem omnes linguas intelligit.

TERTIO, verba oblationis submissa voce pronuntianda sunt, vt in sequenti capite demonstrabimus: nõ igitur necesse est,

est,